

PËRMBAJTJA.....	1
RAPORTI GJASHTËMUJOR I PUNËS	2
VIZITAT DHE AKTIVITETET E GJYKATËS.....	4
PËRVOJAT DHE PRAKTIKAT PERSONALE.....	6
GJEDNJ - VENDIME TË RËNDËSISHME	8
KOMISIONI I VENECIAS - NGJARJE ME RËNDËSI.....	11
AKTGJYKIMET	12
KUSH MUND TË PARASHTROJË KËRKESË NË GJYKATËN KUSHTETUESE?	13
PARASHTRIMI I KËRKESËS	14

Kushtetuta e Kosovës - Kapitulli VIII

Gjykata Kushtetuese

Neni 112

[Parimet e Përgjithshme]

Gjykata Kushtetuese është autoriteti përfundimtar në Republikën e Kosovës për interpretimin e Kushtetutës dhe të përputhshmërisë së ligjeve me Kushtetutën.

Gjykata Kushtetuese është plotësisht e pavarur në kryerjen e përgjegjësisë së saj.

Përbërja e Gjykatës Kushtetuese

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës përbëhet nga 9 (nëntë) gjyqtarë.

Gjyqtarët e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës emërohen në pajtim me nenin 114 [*Përbërja dhe Mandati i Gjykatës Kushtetuese*] të Kushtetutës, dhe të neneve 6 dhe 7 të Ligjit për Gjykatën Kushtetuese të Republikës së Kosovës.

Pas themelimit të Gjykatës Kushtetuese në vitin 2009 dhe në pajtim me nenin e mëparshëm 152 [*Përbërja e Përkohshme e Gjykatës Kushtetuese*] të Kushtetutës, 6 (gjashtë) nga 9 (nëntë) gjyqtarët u emëruan nga Presidenti i Republikës së Kosovës me propozimin e Kuvendit.

Nga 6 (gjashtë) gjyqtarët vendorë, 2 (dy) gjyqtarë shërbyen për një mandat 3 (tre) vjeçar, pa mundësi të rizgjedhjes, 2 (dy) gjyqtarë shërbyen për një mandat prej 6 (gjashtë) vjetësh, pa mundësi të rizgjedhjes, dhe 2 (dy) gjyqtarë shërbejnë për një mandat prej 9 (nëntë) vjetësh, pa mundësi të rizgjedhjes.

Në pajtim me nenin e lartpërmendur 152 [*Përbërja e Përkohshme e Gjykatës Kushtetuese*] të Kushtetutës, 3 (tre) gjyqtarë ndërkombëtarë u emëruan nga Përfaqësuesi Ndërkombëtar Civil, pas konsultimit me Kryetarin e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Aktualisht, Gjykata Kushtetuese përbëhet nga 8 (tetë) gjyqtarë: 6 (gjashtë) gjyqtarë vendorë dhe 2 (dy) gjyqtarë ndërkombëtarë.

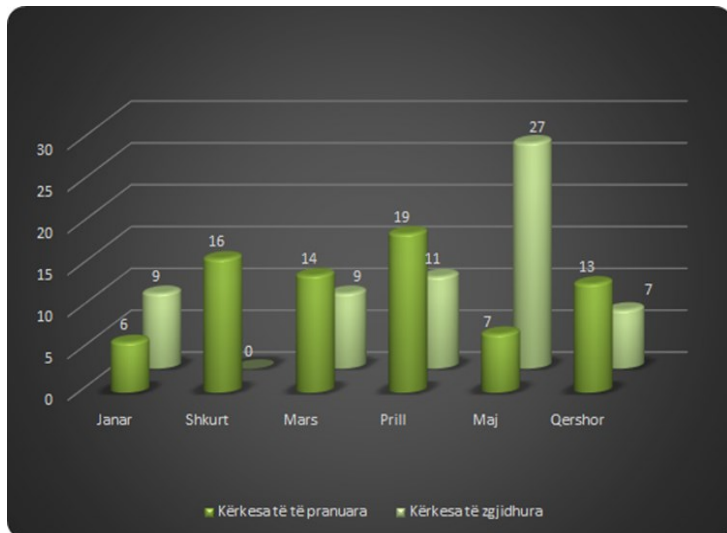
Statusi i lëndëve

Gjatë periudhës gjashtëmuajore: 1 janar – 30 qershor 2017, Gjykata ka pasur në punë gjithsej 156 kërkesa/lëndë.

Gjithsej 63 kërkesa janë zgjidhur ose 40.4% e të gjitha rasteve në disponim.

Gjatë kësaj periudhe, 69 vendime janë publikuar në ueb-faqen e Gjykatës dhe janë proceduar tek palët.

Dinamika e kërkesave të pranuar sipas muajve (1 janar – 30 qershor 2017)

Në vijim janë paraqitur 5 aktgjykimet që Gjykata i nxori gjatë periudhës gjashtëmuajore: 1 janar – 30 qershor 2017:

- Aktgjykim në rastin KO 01/17, parashtruar nga: Aida Dërguti dhe 23 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 04/L-261 për veteranët e luftës së Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës.
- Aktgjykim në rastin KI 12/17, parashtruar nga: Avokati i Popullit. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i përputhshmërisë me Kushtetutën të neneve 55 (paragrafët 4 dhe 5), 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, dhe 68 të Ligjit nr. 05/L-087 për Kundërvajtje.
- Aktgjykim në rastin KI 22/16, parashtruar nga: Naser Husaj. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së Aktgjykimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, Rev. nr. 335/2015, të 14 dhjetorit 2015.
- Aktgjykim në rastin KI 34/17, parashtruar nga: Valdete Daka. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së Vendimit të Këshillit Gjyqësor të Kosovës, KGJK nr. 50/2017, të 6 marsit 2017.

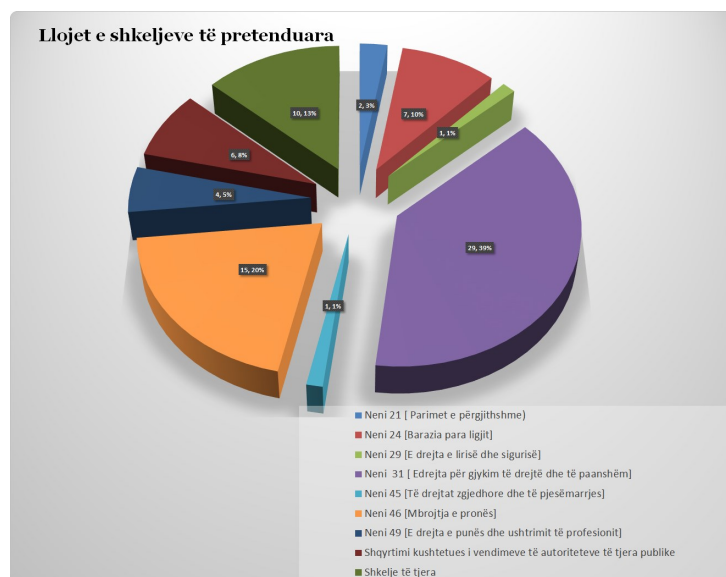
- Aktgjykim në rastin KI 31/17, parashtruar nga: Shefqet Berisha. Në kërkesën e parashtruar u kërkuar vlerësimi i kushtetutshmërisë së Aktvendimit të Gjykatës Supreme të Kosovës, CLM nr. 10/2016, të 24 gushtit 2016.

Llojet e shkeljeve të pretenduara

Llojet e shkeljeve të pretenduara nga 99 kërkesat e pranuar gjatë periudhës gjashtëmuajore: 1 janar – 30 qershor 2017, janë si në vijim:

- Neni 21 [Parimet e përgjithshme], 2 raste ose 2,7%;
- Neni 24 [Barazia para ligjit], 7 raste ose 9,3 %;
- Neni 29 [E drejta e lirisë dhe sigurisë], 1 rast ose 1,3%;
- Neni 31 [E drejta për gjykim të drejtë dhe të paanshëm], 29 raste ose 38,7%;
- Neni 45 [Të drejtat zgjedhore dhe të pjesëmarrjes], 1 rast ose 1,3%;
- Neni 46 [Mbrotjtja e pronës], 15 raste ose 20%;
- Neni 49 [E drejta e punës dhe ushtrimit të profesionit], 4 raste ose 5,3%;
- Shqyrtimi kushtetues i vendimeve të institucioneve shtetërore, 6 raste ose 8%;
- Shkelje të tjera, 10 raste ose 13,3%;

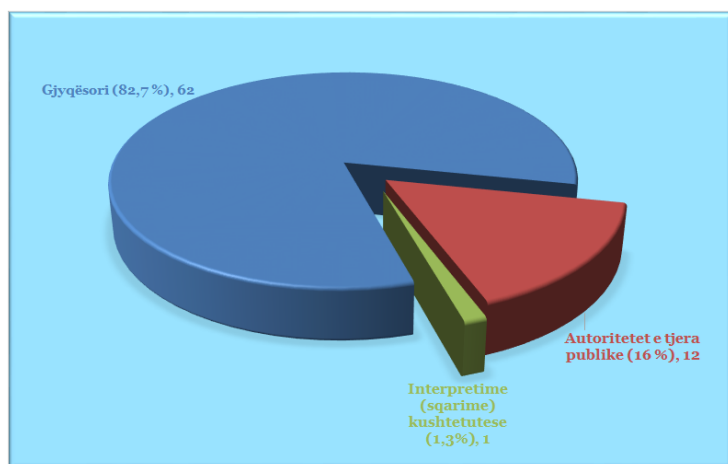
Shkeljet e pretenduara, sipas llojit të shkeljeve (1 janar – 30 qershor 2017)

Autorët e supozuar të shkeljes së të drejtave

- 62 ose 82,7 % kërkesa kanë të bëjnë me vendimet e gjykatave
- 12 ose 16 % kërkesa kanë të bëjnë me autoritetet e tjera publike
- 1 ose 1,3 % kërkesa kanë të bëjnë me kanë të bëjnë me interpretime ose sqarime kushtetuese

*Shkelësit e supozuar të të drejtave
(1 janar – 30 qershor 2017)*

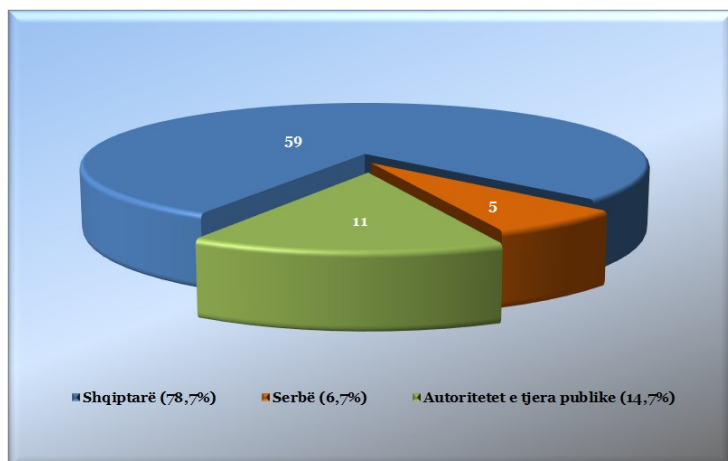

Qasja në Gjykatë

Qasja e individëve në Gjykatë është si në vijim:

- 59 kërkesa të parashtruara nga shqiptarët, ose 78,7%
- 5 kërkesa të parashtruara nga serbët, ose 6,7%
- 11 kërkesa të parashtruara nga autoritetet e tjera publike (personat juridik), ose 14,7%

*Struktura etnike e paraqitësve të kërkesave
(1 janar – 30 qershor 2017)*

Seancat dhe kolegjet shqyrtuese

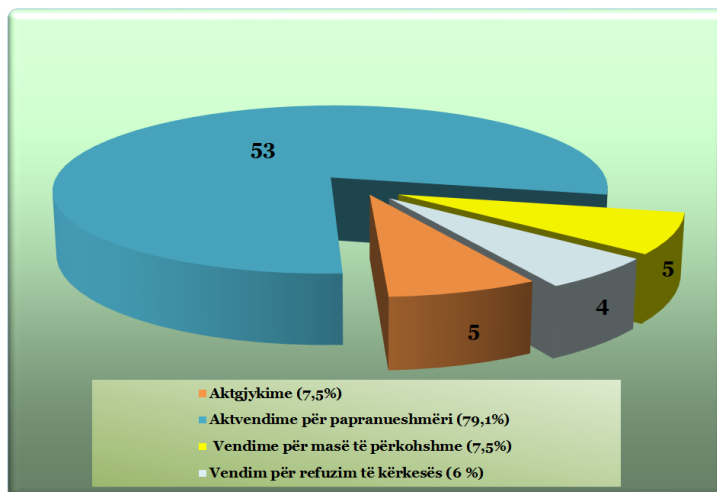
Gjatë periudhës gjashtëmuajore: 1 janar – 30 qershor 2017, Gjykata Kushtetuese ka mbajtur 19 seanca plenare me 67 kolegje shqyrtuese, në të cilat, rastet e shqyrtuara u zgjidhën me vendime, me aktvendime, me aktgjykime dhe me masë të përkohshme.

Nga 1 janari deri më 30 qershor 2017, Gjykata Kushtetuese ka publikuar gjithsej 70 vendime.

Struktura e vendimeve të publikuara është si në vijim:

- 5 Aktgjykime (7,5%)
- 53 Aktvendime për papranueshmëri (79,1%)
- 5 Vendime për masë të përkohshme (7,5%)
- 4 Vendime për refuzim të kërkesës (6%)

*Struktura e vendimeve
(1 janar – 30 qershor 2017)*

1 shkurt 2017

Në Gjykatën Kushtetuese u mbajt punëtorja me temë: *“Roli dhe kompetencat e Gjykatës Kushtetuese: Raporti me gjykatat e rregullta dhe institucionet e tjera”*. Punëtorja u organizua me iniciativë të Institutit Gjyqësor të Kosovës dhe në bashkëpunim me Gjykatën Kushtetuese të Kosovës, në të cilën morën pjesë 17 prokurorë të rinj të prokurorive themelore nga qytete të ndryshme të vendit. Gjyqtarja e Gjykatës Kushtetuese, znj. Gresa Caka-Nimani, dhe këshilltari i parë i Gjykatës Kushtetuese, z. Sevdail Kastrati, i njoftuan prokurorët e rinj më për së afërmi me procesin e punës dhe me rolin që ka Gjykata Kushtetuese vis-a-vis pushtetit legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor të rregullt, si dhe për efektin e vendimeve të Gjykatës.

Në punëtori u diskutua edhe për çështjen e parashtrimin të kërkesave në Gjykatën Kushtetuese, për palët e autorizuar për parashtrimin e kërkesave në bazë të Kushtetutës, si dhe për kriteret e pranueshmërisë së kërkesave të parashtruara.

3 mars 2017

Zëvendëskryetari i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës, Prof. dr. Ivan Çukalović, priti në takim kryetarin e Shoqatës Evropiane për Arsim, Ligj dhe

Politika dhe njëherësh ish-kryesuesin e UNESCO-s për të Drejtën në Arsim, Prof. dr. Jan De Groof. Gjatë bashkëbisedimit, zëvendëskryetari Çukalović e njoftoi profesorin De Groof me mënyrën e organizimit dhe të funksionimit të Gjykatës, me punën e deritanishme, si dhe me zbatimin e vendimeve të saj nga autoritetet e tjera publike në vend.

Një elaborim të shkurtër zëvendëskryetari Çukalović i bëri edhe procesit të vendimmarrjes, si dhe respektimit të praktikës ligjore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut gjatë shqyrtimit të kërkesave, me ç'rast vuri theksin në kontributin e vlefshëm të gjyqtarëve ndërkombëtarë të Gjykatës Kushtetuese. Bashkëpunimi me institucionet homologe në rajon dhe më gjerë, anëtarësimi në organizatat ndërkombëtare, procesi i emërimit të gjyqtarëve, si dhe sfidat me të cilat aktualisht përballlet gjyqësia kushtetuese e Kosovës, ishin po ashtu temë e diskutimit të përbashkët.

31 mars 2017

Këshilltarët juridikë të Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës dhe homologët e tyre nga Gjykata Supreme e Republikës së Kosovës, morën pjesë në punëtorinë e përbashkët me temë: *“Mbrotjtja e të drejtave të njeriut sipas Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe Kartës së të Drejtave Themelore të BE-së”*, e cila u mbajt në hotelin “Royal” në Prishtinë.

E organizuar me përkrahjen e Fondacionit gjerman për bashkëpunim ligjor ndërkombëtar (IRZ), punëtorja për qëllim pati trajnimin e këshilltarëve të të dyja gjykatave përkitazi me teorinë dhe kategoritë e të drejtave të njeriut, mbrojtjen gjyqësore të të drejtave të njeriut sipas standardeve evropiane, si dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut në Gjykatën Evropiane të Drejtësisë.

Moderator i punëtorisë ishte gjyqtari kryesues në Gjykatën e Lartë Administrative të Landit Baden-Württemberg në Gjermani, Prof. dr. Jan Bergmann, i cili gjatë prezantimit të tij, si shembuj me rëndësi paraqiti edhe disa aktgjykime të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut me seli në Strasburg.

22 maj 2017

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës, znj. Arta Rama-Hajrizi, qëndroi për vizitë zyrtare në Gjykatën Kushtetuese Federale të Gjermanisë, në Karlsruhe. Ajo u prit në takim nga kryetari i kësaj gjykate, z. Andreas Voßkuhle, me të cilin diskutuan aspekte të ndryshme të thellimit të bashkëpunimit të ndërsjellë ndërmjet dy gjykatave.

Kryetarja Rama-Hajrizi e njoftoi kryetarin Voßkuhle edhe me punën e deritanishme të Gjykatës Kushtetuese të Kosovës dhe të arriturat që janë shënuar në konsolidimin e gjyqësisë kushtetuese në vend, si dhe për përpjekjet e kësaj gjykate për anëtarësim në iniciativat dhe në institucionet e ndryshme ndërkombëtare.

Ajo e falënderoi kryetarin Voßkuhle për përkrahjen që Gjykata Kushtetuese e Gjermanisë dhe vendi i tij i kanë ofruar në vazhdimësi Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, duke kontribuar kështu në mënyrë të drejtpërdrejtë edhe në konsolidimin e demokracisë dhe në mbrojtjen e të drejtave të njeriut në Kosovë, sipas standardeve të drejtësisë ndërkombëtare.

Kryetari Voßkuhle e përgëzoi kryetaren Rama-Hajrizi për të arriturat e shënuara dhe u zotua për avancimin e përkrahjes së institucionit që udhëheq, për Gjykatën Kushtetuese të Kosovës.

23 maj 2017

Kryetarja e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Kosovës, znj. Arta Rama-Hajrizi, qëndroi për vizitë zyrtare në Gjykatën Kushtetuese të Austrisë, në Vjenë. Në takimin e zhvilluar me z. Gerhart Holzinger, kryetar i Gjykatës Kushtetuese të Austrisë, kryetarja

Arta Rama-Hajrizi, ndër të tjera, diskutoi për mundësitë e avancimit të bashkëpunimit ekzistues ndërmjet dy gjykatave kushtetuese.

Ajo e falënderoi kryetarin Holzinger për përkrahjen që Gjykata Kushtetuese e Austrisë i ka ofruar Gjykatës Kushtetuese të Kosovës që nga themelimi i saj, si nëpërmjet shkëmbimit të përvojave e po ashtu edhe nëpërmjet realizimit të projekteve të përbashkëta.

Në vijim të takimit, të dy kryetarët diskutuan çështje të përgjithshme të funksionimit të sistemit të drejtësisë në të dyja vendet, si dhe për sfidat ekzistuese në përpjekjet e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës për anëtarësim në Konferencën Evropiane të Gjykatave Kushtetuese.

Venera Kabashi

Programi i praktikës në Gjykatën Evropiane për
të Drejtat e Njeriut

Strasburg

Kam qenë pjesë e grupit të katërt që ka marrë pjesë në vizitën studimore pesë mujore në Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut ("GJEDNJ"). Ndryshe nga kolegët e tjerë, unë jam vendosur në Divizionin 4.2, nën mbikëqyrjen e drejtpërdrejtë të z. Peter Kempees, kryesues i Divizionit dhe z. Ylli Peço, jurist në Shkrimoren e Gjykatës. Me disa përjashtime të vogla, ekskluzivisht kam punuar në rastet kundër Shqipërisë. Punët ditore që i kam kryer kanë përfshirë detyrat në vijim:

- Filtrimi i rasteve të reja
- Hartimi i shkresave të gjyqtarit të vetëm
- Hartimi i shkresave të Dhomës dhe i aktgjytimeve të Dhomës
- Hartimi i aktgjytimeve që bazoheshin në jurisprudencën e vërtetuar (*procedura "WECL"*)
- Hulumtime, me kërkesë të Divizionit për Kërkime dhe me kërkesën e drejtpërdrejtë nga mbikëqyrësi, lidhur me rastet e hapura në Dhomën e Madhe ("*Grand Chamber*")
- Hartimi i shkresave për komunikim dhe i pyetjeve për qeveritë
- Pjesëmarrja në trajnime, takime me gjyqtarë dhe pjesëmarrja në seancat dëgjimore
- Diskutimi në baza javore i rasteve nga Dhoma e Madhe ("*Grand Chamber*") me juristët e tjerë nga Shkrimorja
- Ofrimi, sipas rasteve, të përkthimit të pretendimeve që dilnin nga rastet e reja dhe detyra të tjera sipas kërkesës së mbikëqyrësve

Mësimet e nxjerra

Para largimit tim dhe fillimit të trajnimit, kisha bërë një listë të gjërave për të cilat isha më e interesuar t'i mësoja gjatë vizitës time pesë mujore. E dija se kisha shumë për të mësuar dhe se pesë muaj nuk do të mjaftonin për të mësuar gjithçka që duhet të mësohet. Prandaj, fokusi im kryesor ishte në mësimin e gjërave që kanë të bëjnë me punën time si Këshilltare Juridike në Gjykatën Kushtetuese.

Nga pjesa më e madhe e trajnimit, isha e interesuar të kem njohuri më të thella në lidhje me nenet kryesore të Konventës që janë ngritur para Gjykatës tonë Kushtetuese dhe për disa nene të tjera që ka mundësi të ngriten në një të ardhmen e afërt.

Në këtë drejtim, kam përdorur të gjitha resurset e mundshme brenda GJEDNJ për të kuptuar zbatimin dhe bazat e tjera të nenit 5, nenit 6 dhe nenit 1 të Protokollit nr. 1 të KEDNJ-së. Këto janë të drejtat e Konventës që kryesisht ngriten para Gjykatës tonë Kushtetuese. Gjithashtu kam fituar edhe njohuri të konsiderueshme për nenet e tjera të Konventës, përkatësisht nenet: 8, 10, 11, 13 dhe 14.

Nga pjesa organizative, d.m.th. për metodat e punës dhe gjëra tjera të tilla, kam qenë e interesuar të mësoj se si punon GJEDNJ dhe se si avokatët kryejnë punën e tyre kur bëhet fjalë për vlerësimin e një kërkesë dhe vendosjen mbi meritat e një rasti. Këto çështje ishin të rëndësishme për t'i mësuar në mënyrë që të pasuroheshin metodat tona të punës pas kthimit në shtëpi.

Kam mësuar shumë në lidhje me: hulumtimet brenda burimeve të GJEDNJ-së dhe për hulumtimet krahasuese të ligjit; pretendimet për shkelje të të drejtave të Konventës, shqyrtimin dhe reagimin ndaj pretendimeve të tilla; ndërtimin e argumenteve dhe arsyetimin e vendimeve mbi papranueshmërinë dhe pranueshmërinë.

Kam bërë një listë të praktikave më të mira për të cilat konsiderova se mund të zbatoheshin në vendin tonë dhe i diskutova ato me mbikëqyrësit tim në Gjykatën Kushtetuese. Disa nga këto ide u shndërruan në projekte konkrete, ndërsa disa ide të tjera kanë filluar të zbatohen në mënyrë vullnetare në kuadër të Njesisë Ligjore. Në përgjithësi, përvoja e punës për 5 muaj në GJEDNJ ka rezultuar të jetë shumë e dobishme për ngritjen time personale dhe profesionale dhe për avancimin e mëtejshëm të burimeve njerëzore pranë Njesisë Ligjore të Gjykatës Kushtetuese.

Së fundmi, dëshiroj të shpreh mirënjohjen time ndaj Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, Qeverisë Zvicerane dhe Zyrës së Këshillit të Evropës në Prishtinë, mbështetja bujare e të cilave bëri të mundur që unë të marr pjesë në programin e Trajnimit në GJEDNJ.

Vesa Caka

Programi i praktikës në Komisionin e Venecias
Strasburg

Gjatë praktikës time në Komisionin e Venecias, unë jam vendosur në Departamentin e Zgjedhjeve, ku më janë caktuar detyra të ndryshme nga personeli, përfshirë këtu edhe në lëmin e hulumtimeve ligjore dhe të marrëdhënieve dhe komunikimit me publikun. Përveç hulumtimit ligjor mbi reformën ligjore të Republikës së Shqipërisë, jam ngarkuar vazhdimisht me detyrën e analizës dhe të hulumtimit të reformave në sistemin e drejtësisë në Shqipëri, përfshirë këtu edhe analizën e faktorëve që mund të çojnë drejt një rezistence të mundshme ndaj reformës gjyqësore në këtë vend. Unë kam ofruar gjithashtu edhe një raport përmbledhës mbi dispozitat ligjore që rregullojnë emërimin, mandatin, masat disiplinore dhe ndërprerjen e mandateve të gjyqtarëve në gjykatat e rregullta të Republikës së Shqipërisë.

Pas përgatitjes së Opinionit të Përkohshëm të Komisionit të Venecias mbi projekt-ndryshimet kushtetuese të gjyqësorit në Shqipëri, jam caktuar të hulumtoj dhe të identifikoj të gjitha opinionet e Komisionit të Venecias që i referohen përgjegjësisë së gjyqtarëve, duke filluar nga viti 2009 e deri më sot. Së fundmi, kam përpiluar edhe të gjitha referencat që kanë të bëjnë me Opinionet e Përkohshme të Komisionit të Venecias mbi projekt-ndryshimet kushtetuese që kanë të bëjnë me gjyqësorin në Shqipëri.

Kam qenë tërësisht e angazhuar dhe kam bërë kërkime të vazhdueshme edhe gjatë përgatitjes së Opinionit të Përkohshëm për ndryshimet kushtetuese përkitazi me gjyqësorin në Shqipëri. Opinioni i Përkohshëm është miratuar në Seancën Plenare të 105^{të} të Komisionit të Venecias. Përveç hulumtimeve ligjore, isha vazhdimisht e angazhuar edhe në çështjet që kanë të bëjnë me marrëdhëniet me publikun dhe kam ofruar

ndihmën time në përmirësimin e dukshmërisë së aktiviteteve të Komisionit të Venecias, duke përfshirë, por jo edhe duke u kufizuar në:

- Faqen e internetit: www.venice.coe.int
- Buletinin e Komisionit të Venecias
- Përditësimin e anëtarëve të Komisionit të Venecias

Vlen të theksohet se versioni dhe formati i ri i buletinit të cilën e kam përgatitur dhe rekomanduar, tani është duke u përdorur si mostër për Buletinin e Komisionit të Venecias.

Më është dhënë po ashtu mundësia që të marr pjesë në Sesionin e 104-të Plenar të Komisionit të Venecias. Kjo ka qenë një mundësi e shkëlqyer për të përjetuar nga afër dhe për të përfituar nga diskutimet dhe miratimet e opinioneve nga shtetet anëtare të Komisionit të Venecias.

Gjatë këtij Sesioni Plenar, isha e angazhuar që të mbështes dhe të ndihmojë edhe lidhur me protokollin e seancës. Po ashtu, kam kontribuar edhe në përgatitjen e Sinopsit (CDL-PL-PV (2015) 003syn-e) të Sesionit të 104-të Plenar të Komisionit të Venecias - (Venecia, 23-24 tetor 2015).

Mësimet e nxjerra

Ka qenë një nder, kënaqësi dhe privilegj i madh për mundësinë e dhënë që të mbështes ekipet e Komisionit të Venecias për pesë muaj dhe më e rëndësishmja, kjo ka qenë një mundësi e jashtëzakonshme për mua që të mësoj. Kjo mundësi më ka rritur dhe zgjeruar njohuritë e mia për Komisionin e Venecias dhe Këshillin e Evropës. Kam pasur rastin të vëzhgoj nga afër, të monitoroj dhe të mësoj punët kyçe dhe mënyrën në të cilën Komisioni i Venecias merret me çështjet ndërkombëtare dhe me bashkëpunimin ligjor. Kjo përvojë përbën një vlerë të jashtëzakonshme shtesë për mua e me këtë edhe për vetë Gjykatën Kushtetuese.

Mezi pres që të përdor dhe të zbatojë njohuritë dhe aftësitë e mia të reja në Gjykatën Kushtetuese të Kosovës. Jam shumë e bindur dhe e përkushtuar që do të përdori në mënyrë efektive përvojën time prej pesë muajsh në Komision, për të mbështetur punën dhe aktivitetet e Gjykatës Kushtetuese të Kosovës. Po ashtu pres me padurim që të kontribuojë edhe më shumë në bashkëpunimin e mëtutjeshëm ndërmjet Gjykatës Kushtetuese të Kosovës, Zyrës së Këshillit të Evropës në Prishtinë, Këshillit të Evropës dhe Komisionit të Venecias.

Së fundmi, dua të shpreh mirënjohjen time të sinqertë për Gjykatën Kushtetuese, Qeverinë e Zvicrës dhe për Zyrën e Këshillit të Evropës në Prishtinë, të cilët më përkrahjen e tyre e kanë bërë të mundur për mua që të marr pjesë në programin e praktikës në Komisionin e Venecias.

**GJEDNJ – Vendime të rëndësishme
(1 janar – 30 qershor 2017)**

* Duke refuzuar që t'i lirojnë dy nxënës myslimanë nga mësimet e detyrueshme të notit të përzier, autoritetet zvicerane i kishin dhënë përparësi detyrimit të fëmijëve që të ndjekin planprogramin e plotë të shkollës dhe nuk e kanë shkelur të drejtën e lirisë së religjionit

Në aktgjykimin e saj në rastin **Osmanoğlu dhe Kocabaş kundër Zvicrës** (kërkesa nr. 29086/12), Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut, njëzëri, konstatoi se **nuk kishte pasur shkelje të nenit 9 (Liria e mendimit, e ndërgjegjes dhe e fesë)** të KEDNJ-së. Rasti kishte të bënte me refuzimin e prindërve myslimanë që të dërgonin bijat e tyre, të cilat nuk kishin arritur moshën e pubertetit, në mësimet e detyrueshme të përziera të notit, si pjesë e shkollimit të tyre dhe refuzimin e autoriteteve për t'i liruar ato. Gjykata konstatoi se ishte diskutuar e drejta e parashtruesve të kërkesës për të manifestuar fenë e tyre dhe vlerësoi se refuzimi i autoriteteve për t'i liruar ato nga mësimet e notit ka qenë një ndërhyrje në lirinë e fesë, ndërhyrje që është përcaktuar me ligj dhe ndjekje e një qëllimi legjitim (mbrojtja e nxënësve të huaj nga çdo formë përjashtimi social).

Megjithatë, Gjykata theksoi se shkolla luajti një rol të veçantë në procesin e integritimit shoqëror, veçanërisht kur kishte të bënte me fëmijët me origjinë të huaj. Ajo vuri në dukje se interesi i fëmijëve për një shkollim të plotë, duke lehtësuar integritimin e tyre të suksesshëm shoqëror sipas zakoneve lokale, mori përparësi ndaj dëshirës së prindërve për t'i liruar bijat e tyre nga mësimet e përziera të notit dhe se interesi i fëmijëve për të ndjekur mësimet e notit nuk ishte vetëm për të mësuar për të notuar, por mbi të gjitha për të marrë pjesë në atë aktivitet me të gjithë nxënësit e tjerë, pa përjashtim për shkak të origjinës së fëmijëve ose bindjeve fetare ose filozofike të prindërve të tyre.

Gjykata gjithashtu vuri në dukje se autoritetet u kishin ofruar parashtruesve marrëveshje shumë fleksibile për të zvogëluar ndikimin e pjesëmarrjes së fëmijëve në orët e përziera të notit në bindjet fetare të prindërve të tyre, si p.sh. lejimi i vajzave të tyre të veshin burkini. Gjithashtu, ajo vuri në dukje se procedura në rastin në fjalë ishte e qasshme dhe u kishte mundësuar parashtruesve të kërkesës që të shqyrtoheshin meritat e kërkesës së tyre për lirim. Gjykata në pajtim me këtë konstatoi se duke i dhënë përparësi detyrimit të fëmijëve për të ndjekur planprogramin e plotë të shkollës dhe integritimin e tyre të suksesshëm ndaj interesit privat të parashtruesve të kërkesës për t'u liruar nga mësimet e përziera të notit për bijat e tyre në baza fetare, autoritetet vendase nuk kishin tejkaluar lirinë e konsiderueshme të vlerësimit që iu dha atyre në rastin e tanishëm, që ka të bëjë me shkollimin e detyrueshëm.

* Ndalimi i shtetasve amerikanë për të adoptuar fëmijët rusë çoi në diskriminim të paligjshëm

Në aktgjykimin e saj në rastin e **A.H. dhe të tjerët kundër Rusisë** (kërkesat nr. 6033/13, 8927/13, 10549/13, 12275/13, 23890/13, 26309/13, 27161/13, 29197/13, 32224/13, 32331/13, 32351/13, 32368/13, 37173/13, 38490/13, 42340/13 dhe 42403/13), Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut, njëzëri, konstatoi se kishte shkelje të **nenit 14 (Ndalimi i diskriminimit)** të marrë në lidhje me **nenin 8 (E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare)** të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Kërkesat u sollën nga 45 shtetas amerikanë: në emër të tyre, si dhe në emër të 27 fëmijëve rusë. Në fund të vitit 2012, parashtruesit e kërkesës së SHBA-së ishin në fazat përfundimtare të procedurave për të adoptuar fëmijët rusë, shumë prej të cilëve kishin nevojë për kujdes mjekësor të veçantë. Megjithatë, pasi një ligj rus që ishte miratuar, dhe i cili i ndaloj adoptimet e rusëve nga shtetasit amerikanë, të gjitha këto procedura u ndërpre në papritmas.

Parashtruesit e kërkesës pretenduan se, për shkak se procedurat kishin qenë në një fazë të vonshme, tashmë ishte krijuar një lidhje midis të rriturve dhe fëmijëve. Ata u ankuan se ndalimi u kishte shkelur të drejtën e tyre në jetën familjare, se ishte diskriminues dhe se ai kishte shkaktuar keqtrajtimin e fëmijëve (pasi i pengonte ata të merrnin kujdes mjekësor të veçantë në SHBA). Gjykata gjeti që ndalimi i adoptimit kishte diskriminuar në mënyrë të paligjshme prindërit e ardhshëm. Në veçanti, sepse kjo kishte parandaluar adoptimin e fëmijëve rusë nga parashtruesit amerikanë thjesht në bazë të nacionalitetit të prindërve të ardhshëm; dhe për shkak se një ndalim i tillë ka qenë joproporcional me qëllimet e deklaruara të Qeverisë, duke qenë se ka qenë prapaveprues, pa dallim dhe është aplikuar pavarësisht nga statusi i procedurës ose rrethanat individuale. Megjithatë, Gjykata e deklaroi të papranueshme ankesën se ndalimi kishte shkaktuar keqtrajtimin e fëmijëve, pasi ajo gjeti se ata kishin marrë trajtim adekuat mjekësor në Rusi.

* Neni 8 i Konventës mbron disa ngjarje të jetës private dhe familjare, duke i detyruar gazetarët të tregojnë maturi dhe kujdes në raportimin e tyre

Në aktgjykimin e saj në çështjen **Rubio Dosamantes kundër Spanjës** (kërkesa nr. 20996/10), Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut konstatoi njëzëri se kishte shkelje të **nenit 8 (E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare)** të Konventës për të Drejtat e Njeriut.

Çështja ka të bëjë me një ankesë të këngëtares pop Paulina Rubio se nderi dhe reputacioni i saj ishin dëmtuar nga vërejtjet e bëra në televizion për jetën e saj private. Gjykata gjeti se fama e znj. Rubio si këngëtare nuk do të thoshte se aktivitetet ose sjelljet e

saj në jetën e saj private duhej të konsideroheshin domosdoshmërisht të bien në interesin publik. Fakti që ajo mund të kishte përfituar nga vëmendja e medieve nuk autorizoi kanalet televizive për të transmetuar komente të paverifikuara rreth jetës së saj private. Gjykata përsëriti se veçanërisht disa ngjarjeve të jetës private dhe familjare u ishte dhënë mbrojtje e kujdesshme sipas nenit 8 të Konventës, që do të thotë se gazetarët duhej të tregonin kujdes dhe maturi kur flisnin për to. Kështu që përhapja e thashethemeve të paverifikuara ose transmetimi i pafund i komenteve të rastësishme për çdo aspekt të mundshëm të jetës së përditshme të një personi nuk mund të shihet si i padëmshëm. Autoritetet kombëtare duhet të kenë vlerësuar programet televizive në fjalë, për të dalluar dhe duke i peshuar ato çështje që ishin pjesë intime të jetës private të znj. Rubio dhe ato që mund të kishin pasur interes publik legjitim.

* Reagimi i autoriteteve serbe ndaj një artikulli të shkruar për aktivisten e njohur për të drejtat e njeriut ka qenë joproporcional

Në aktgjykimin e saj në çështjen *Milisavljević kundër Serbisë* (kërkesa nr. 50123/06), Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut, njëzëri, ka konstatuar se ka pasur **shkelje të nenit 10 (Liria e shprehjes)** të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Çështja kishte të bënte me një ankesë të gazetarit lidhur me dënimin e saj për fyerje pas një artikulli të shkruar për Natasha Kandić, një aktiviste e njohur për të drejta të njeriut. Gjykatat konstatuan se duke mos vendosur një fjali të veçantë – “znj. Kandić [ishte] quajtur një magjistare dhe një prostitutë” - në thonjëza, gazetarja, znj. Milisavljević, kishte miratuar në mënyrë të heshtur fjalët si të saj. Gjykata konstatoi në veçanti se ishte e qartë, edhe pa thonjëza, se ai shkrim, i shkruar nga një gazetar tjetër dhe i botuar më parë në një revistë tjetër, nuk kishte qenë mendimi personal i znj. Milisavljević për znj. Kandić, por se ajo thjesht kishte transmetuar se si znj. Kandić ishte perceptuar nga të tjerët. Për më tepër, gjykatat e vendit, duke kufizuar arsyetimin e tyre me mungesën e thonjzave, kishin dështuar plotësisht në balancimin e të drejtës së reputacionit të znj. Kandić ndaj lirisë së shprehjes dhe detyrës së gazetarëve, të znj. Milisavljević si gazetarë, për të dhënë informata me interes të përgjithshëm.

* Zyrtari kroat nuk ishte shtyrë për të kryer korrupsion, por të drejtat e tij të mbrojtjes ishin të kufizuara në procedurën penale kundër tij

Rasti *Matanović kundër Kroacisë* (kërkesa nr. 2742/12) kishte të bënte me një ankesë për kurth, masat sekrete të mbikëqyrjes dhe moszbulimin dhe rrjedhimisht shfrytëzimin e provave. Z. Matanović, parashtruesi i kërkesës, zëvendëskryetar

i Fondit Kroat të Privatizimit, ishte dënua për korrupsion në vitin 2009 për pranimin dhe ndihmën e ryshfetit në këmbim të mbështetjes së projekteve të investimeve dhe privatizimeve. Dënimi i tij ishte në thelb i bazuar në provat e siguruara nëpërmjet përgjimit të telefonit pas një operacioni të fshehtë që përfshinte një informator.

Në aktgjykimin e saj, Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut njëzëri, vendosi që **nuk kishte pasur shkelje të nenit 6 § 1 (E drejta për një proces të rregullt)** të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në lidhje me ankesën e z. Matanović për vënie në kurth.

Gjykata gjeti në veçanti që, duke i shqyrtuar të gjitha aspektet, hetimi i autoriteteve të ndjekjes kishte mbetur në thelb brenda kufijve të punës së fshehtë, në vend që të nxiste Matanović të kryente vepra që ai nuk do të kishte kryer ndryshe; por, që kishte pasur shkelje të nenit 6 § 1 të Konventës, në lidhje me mos-zbulimin e provave të caktuara në procedurën penale kundër z. Matanović.

Në veçanti, për shkak të mungesës së garancive procedurale, z. Matanović ishte penguar të vërtetojë nëse incizimet në posedim të prokurorisë, të përjashtuara nga shkresat e lëndës sepse kishin të bënin me individë që nuk ishin akuzuar përfundimisht në procedurë, mund të kishin zvogëluar dënimin e tij ose të vënë në dyshim qëllimin e veprimtarisë së tij të pretenduar kriminale; së fundmi, se kishte pasur shkelje të nenit 8 (E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare), sepse procedura për urdhërimin dhe mbikëqyrjen e përgjimit të telefonit të z. Matanović nuk kishte qenë e ligjshme.

* Taksat dhe tarifat e vendosura nga kishat gjermane nuk kishin shkelur lirinë fetare

Sipas ligjit gjerman, disa kisha dhe shoqëri fetare kanë të drejtë të marrin një taksë dhe/ose tarifë të kishës për anëtarët e tyre. Të pesë parashtruesit e kërkesës u ankuan se, kur këto taksa ose tarifa u llogaritën dhe u mblodhën në bazë të të ardhurave të përbashkëta të parashtruesit dhe bashkëshortit të tyre, kjo shkeli të drejtën e tyre për lirinë e fesë. Në veçanti, ata u ankuan në mënyrë të ndryshme se ishin të detyruar të paguanin tarifën speciale të kishës së bashkëshortit të tyre kur ata vetë nuk ishin anëtarë të kishës; për kërkimin e ndihmës financiare të bashkëshortit të tyre për të paguar tarifën e tyre të veçantë të kishës, duke i bërë ata të varur nga bashkëshorti i tyre për lirinë e tyre të fesë; ose për t'u detyruar të paguajnë një taksë padrejtësisht të lartë kishës, siç ishte llogaritur duke marrë parasysh të ardhurat e bashkëshortit të tyre. Disa parashtrues u ankuan gjithashtu se taksat ose tarifat ishin diskriminuese.

Në aktgjykimin e saj në rastin *Klein dhe të tjerët kundër Gjermanisë* (neni 10138/11, 16687/11, 25359/11 dhe 28919/11), Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut, njëzëri, vlerësoi se shumica e ankesave sipas **nenit 9 (Liria e fesë) e Konventës**

Evropiane për të Drejtat e Njeriut ishin të papranueshme. Në veçanti, kjo ndodhi sepse në këto raste taksat/tarifat nuk ishin mbledhur nga Shteti, por nga kishat e parashtruesve të kërkesës – nga të cilat parashtruesit ishin të lirë të largoheshin sipas ligjit gjerman. Si të tilla, në shumicën e rasteve, pagesat dhe llogaritja e taksave/tarifave kanë qenë një aktivitet autonom i kishës, i cili nuk mund t'i atribuohet shtetit gjerman.

Megjithatë, në një rast Shteti ishte përfshirë në marrjen e një tarife të veçantë të kishës nga një parashtrues i cili nuk ishte anëtar i kishës përkatëse. Kjo ishte për shkak se tarifa e cila ishte marrë nga gruaja e parashtruesit të kërkesës ishte zbritur drejtpërdrejt nga kërkesa e rimbursimit të taksës së parashtruesit me anë të një kërkesë të kundërt, kështu që e nënshtronte parashtruesin e kërkesës ndaj detyrimeve financiare të gruas së tij ndaj kishës së saj. Sidoqoftë, kjo kudër kërkesë ishte ngritur për shkak se vetë çifti kishte zgjedhur të paraqiste një vlerësim të përbashkët tatimor dhe si dukej parashtruesi i kërkesës mund ta kishte anuluar atë duke paraqitur një njoftim për marrëveshje.

Në këto rrethana, kompensimi kishte qenë një mënyrë proporcionale për Shtetin që të përpiqej të racionalizonte detyrimet tatimore të çiftit, të cilat nuk kishin përfshirë shkelje të Konventës. Gjykata gjithashtu i gjeti të papranueshme të gjitha ankesat e parashtruesve sipas **nenit 8 (E drejta për respektimin e jetës private dhe familjare), neni 9 (Liria e fesë) dhe neni 12 (E drejta për t'u martuar)**, të marra vetëm dhe/ose në lidhje me **nenin 14 (Ndalimi i diskriminimit)**.

* Paaftësia e gjyqtarit të Gjykatës Supreme për të kontestuar pezullimin e tij në gjykatë ka shkelur Konventën

Në aktgjykimin e saj në çështjen ***Paluda kundër Sllovakisë*** (kërkesa nr. 33392/12), Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut, njëzëri, konstatoi kishte pasur **shkelje të nenit 6 § 1 (e drejta për qasje në gjykatë)** të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Rasti kishte të bënte me pamundësinë e një gjyqtari për të kontestuar në gjykatë një vendim për ta pezulluar atë nga detyra. Z. Paluda, parashtrues i kërkesës dhe gjyqtar i Gjykatës Supreme, u pezullua në pritje të procedurave disiplinore kundër tij për shkak të akuzës së Kryetarit të Gjykatës Supreme për shpërdorim të autoritetit. Gjykata pranoi se garancia për qasje në gjykatë sipas nenit 6 § 1 të Konventës zbatohet për pezullimin e z. Paluda dhe se kishte pasur një bazë ligjore për t'ia mohuar këtë atij. Megjithatë, ajo vërejti se legjitimiteti i qëllimit të ndjekur duke ia mohuar atë qasje në gjykatë si të diskutueshme dhe arriti në përfundimin se, në çdo rast, mohimi nuk ishte proporcional në rrethanat.

Në arritjen e këtij përfundimi, Gjykata konstatoi se organi që pezullonte z. Paluda dhe që filloi e procedurat disiplinore kundër tij - Këshilli Gjyqësor i Sllovakisë - vetë nuk i kishte ofruar garancitë institucionale dhe procedurale të qenësishme në nenin 6 § 1 të Konventës.

Ndër të tjera, Gjykata vuri në dukje se sipas ligjit të brendshëm ashtu siç qëndronte në kohën përkatëse, Këshilli Gjyqësor, sipas përkufizimit, ishte kryesuar nga kryetari i Gjykatës Supreme, i cili është vetë personi i cili ishte në qendër të kritikave të z. Paluda.

Pastaj, në kohën e pezullimit të tij, z. Paluda nuk kishte dëgjuar as për vetë pezullimin dhe as për procedurat disiplinore themelore kundër tij. Së fundi, ai nuk kishte qenë në gjendje të ushtronte mandatin e tij për dy vjet gjatë së cilës kohë i ishte ndaluar gjysma e pagës së tij dhe nuk kishte qenë në gjendje të ushtronte ndonjë aktivitet tjetër fitimprurës.

(Për më shumë detaje vizitoni faqen e internetit të Gjykatës Evropiane për të Drejta të Njeriut: www.echr.coe.int)

1. Konferenca e Gjykatave Kushtetuese Evropiane - Kongresi i XVII

28 qershor - 1 korrik 2017

Batumi - Konferenca e Gjykatave Kushtetuese Evropiane do të mbajë Kongresin e saj të XVII me temë: *“Roli i Gjykatave Kushtetuese në mbështetjen dhe zbatimin e parimeve kushtetuese”*.

2. Asociacioni i Gjykatave Kushtetuese të Azisë dhe Institucioneve Ekuivalente (AGJKA)

7 - 11 gusht 2017

Solo - AGJKA do të mbajë mbledhje të Sekretarëve të Përgjithshëm, të Anëtarëve të Bordit dhe njëherësh do të mbahet edhe një Simpozium Ndërkombëtar.

3. Konferenca Botërore për Drejtësinë Kushtetuese

11 - 14 shtator 2017

Vilnius - Në kryeqytetin e Lituanisë do të mbahet Kongresi i 4-të i Konferencës Botërore për Drejtësinë Kushtetuese me temën: *“Sundimi i Lgjit dhe Drejtësia Kushtetuese në Botën Moderne”*.

4. Seanca plenare e 112-të e Komisionit të Venecias të Këshillit të Evropës

6 - 7 tetor 2017

Venecia - Scuola Grande di San Giovanni Evangelista.

5. Konferenca e Jerevanit

19 - 21 tetor 2017

Jerevan - Gjykata Kushtetuese e Armenisë dhe Konferenca e Organeve të Kontrollit Kushtetues të Vendeve të Demokracisë së Re (KOKKVDR) do të organizojnë një konferencë për *“Rolin e Gjykatave Kushtetuese në Tejkalimin e Konfliktëve Kushtetues”*. Komisioni i Venecias e mbështet këtë konferencë në kuadër të Bashkimit Evropian/Këshillit të Evropës Partneriteti për Qeverisje të Mirë (PQM).

6. Konferenca e Juridiksionit Kushtetues të Afrikës (KJKA)

4 - 6 nëntor 2017

Algjeri - Seminar shkencor i Konferencës së Juridiksioneve Kushtetuese të Afrikës, e bashkë-organizuar me Këshillin Kushtetues të Algjerisë, për *“Qasjen e individëve në drejtësinë kushtetuese”*.

7. Asociacioni i Gjykatave Kushtetuese që përdorin gjuhën franceze (AGJKPGJF)

16 - 17 nëntor 2017

Paris - Festimi i 20 vjetorit të AGJKPGJF dhe seminari/konferenca për, *“Të shkruarit e vendimeve”*.

8. Seanca e 113-të plenare e Komisionit të Venecias të Këshillit të Evropës

8 - 9 dhjetor 2017

Venecia - Scuola Grande di San Giovanni Evangelista.

Aktgjykim

KO 01/17

Parashtrues

Aida Dërguti dhe 23 deputetë të tjerë të Kuvendit të Republikës së Kosovës

Kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë së Ligjit për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit nr. 04/L-261 për Veteranët e Luftës së Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës

I. Në vitin 2014, Kuvendi ka miratuar Ligjin Nr. 04/L-261 për Veteranët e Luftës të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, i cili ishte shpallur më 18 prill 2014 (Ligji bazik). Më 30 dhjetor 2016, Kuvendi miratoi Ligjin mbi Ndryshimin dhe Plotësimin e Ligjit Nr. 04/L-261 për Veteranët e Luftës të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (Ligji i kontestuar). Rrjedhimisht, më 10 janar 2017, para se të shpallet dhe të hyjë në fuqi ligji i kontestuar, njëzet e katër (24) deputetë të Kuvendit të Republikës së Kosovës (Parashtruesit) kanë parashtruar Kërkesë në Gjykatën Kushtetuese duke kontestuar kushtetutshmërinë e neneve 3 (2), 4 dhe 5 të Ligjit të kontestuar, vetëm sa i përket përmbajtjes së tij.

Parashtruesit, në thelb pretendojnë se dispozitat kontestuese nuk janë të përputhshme me nenet 24 [Barazia para Ligjit] dhe 46 [Mbrotjtja e Pronës] të Kushtetutës së Republikës të Kosovës, lidhur me nenin 14 [Ndalimi i Diskriminimit] të Konventës Evropiane për Mbrotjtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore [Konventa] dhe nenin 1 [Mbrotjtja e Pronës] të Protokollit nr. 1 të Konventës, e gjithashtu edhe të neneve 7 dhe 22 të Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut. Neni 3 (2) i Ligjit të kontestuar, neni 16 i ndryshuar i Ligjit bazik, i cili përcakton që Veteranët e Luftës të cilët jetojnë jashtë shtetit, por jo në shtete fqinje të Kosovës, kanë të drejtën e përfitimeve tjera sipas Ligjit bazik por nuk kanë të drejtën e pensionit. Parashtruesit pretendojnë se Veteranëve të Luftës të cilët gëzojnë statusin e Veteranit të Luftës dhe jetojnë jashtë shtetit iu është mohuar e drejta për përfitim të pensionit, e cila tashmë ishte e paraparë me ligjin bazik. Në këtë drejtim, Parashtruesit pretendojnë se mohimi i të drejtës për përfitime nga pensioni i bazuar vetëm në vendin e tyre të banimit është diskriminues. Parashtruesit pretendojnë se neni 3 i Ligjit të kontestuar nuk është në përputhje me të

drejtën për barazi, lidhur me të drejtën në pronë. Neni 4 i Ligjit të kontestuar shton dispozitë tjetër në Ligjin bazik, e cila i ndanë Veteranët e Luftës në tri kategori bazuar në kohën kur ata janë mobilizuar dhe kanë shërbyer në Ushtrinë Çlirimtare të Kosovës. Veç kësaj, këto dispozita të shtuara sigurojnë tre nivele të ndryshme të pensioneve për Veteranët e Luftës në përputhje me të tri kategoritë. Lidhur me këtë, Parashtruesit pretendojnë se neni 4 nuk është në përputhje me të drejtën për barazi, lidhur me të drejtën në pronë.

Neni 5 i Ligjit të kontestuar ka fshirë nenin 18 të Ligjit bazik, i cili garantonte përfitimin pensional për Veteranët e Luftës jo më të ulët se sa paga minimale. Në këtë aspekt, Parashtruesit në esencë pretendojnë se kjo dispozitë e kontestuar nuk është në përputhje me të drejtën në pronë të garantuar me Kushtetutën dhe Protokollin nr. 1 të Konventës.

II. Gjykata, njëzëri vendosi ta deklarojë Kërkesën të pranueshme dhe vlerësoi përmbajtjen e Kërkesës. Lidhur me nenin 3 (2) të Ligjit të kontestuar, Gjykata Kushtetuese konsideron se mohimi i të drejtës për pension për Veteranët e Luftës që jetojnë jashtë shtetit, por jo në shtete fqinje të Kosovës, shkon në shkeljen e të drejtës së tyre për barazi para ligjit lidhur me të drejtën në pronë.

Gjykata gjeti se Veteranët e UÇK të cilët nuk banojnë në Kosovë apo shtetet fqinje janë relativisht në të njëjtën situatë me këta të cilët banojnë në Kosovë apo në shtetet fqinje. Gjykata më tutje konkludoi se mohimi i pensionit, përbën kufizim të së drejtës së tyre për pension i cili nuk ishte as i justifikuar apo i bazuar në arsye objektive. Prandaj, Gjykata gjeti se neni 3 (2) i Ligjit të kontestuar, i cili përjashton Veteranët e Luftës, të cilët jetojnë jashtë shtetit por jo edhe në shtete fqinje të Kosovës, nga përfitimet e pensionit, nuk është në përputhshmëri me të drejtën për barazi para ligjit dhe ligjit në pronë të garantuara me nenet 24 dhe 46 të Kushtetutës.

Në lidhje me nenin 4 të Ligjit të kontestuar, Gjykata Kushtetuese konkludon se të gjithë Veteranët e Luftës në bazë të ligjit janë në situatë afërsisht të njëjtë, duke pasur parasysh kontributin e tyre si një Veteran i Luftës. Megjithatë, trajtimi i ndryshëm, e që është kategorizimi i bazuar në kohën e mobilizimit dhe shërbimit, është i justifikuar në baza objektive dhe të arsyeshme dhe është në përputhshmëri me të drejtën e barazisë, lidhur me të drejtën në pronë. Sa i përket nenit 5 të Ligjit të kontestuar, Gjykata Kushtetuese thekson se e drejta për përfitimet nga pensioni për Veteranët e Luftës përbën pronësi sipas nenit 46 të Kushtetutës dhe nenit 1 të Protokollit nr. 1 të Konventës.

Gjykata Kushtetuese tutje konsideron se ulja e shumës së pensionit nën vlerën e pagës minimale në Kosovë, ashtu siç është paraparë me ligjin bazik para ndryshimit të tij, përbën ndërhyrje në të drejtën mbi pronën, megjithatë, aty ka ndërhyrje të justifikuar për të gëzuar lirshëm të drejtën mbi pronën mbi bazat e shërbimit për interesa publike dhe për shkak të parimit të proporcionalitetit. Gjykata gjen se ulja e përfitimeve pensionale nën pagë minimale është në pajtueshmëri me të drejtën në pronë të garantuar me Kushtetutën dhe Konventën.

Përkitazi me palët që janë të autorizuar për të parashtruar kërkesë për vlerësimin e kushtetutshmërisë në Gjykatën Kushtetuese, bazuar në Nenin 113 [Juridiksioni dhe Palët e Autorizuara] të Kushtetutës së Republikës së Kosovës:

1. Gjykata Kushtetuese vendos vetëm për rastet e ngritura para gjykatës në mënyrë ligjore nga pala e autorizuar.
2. Kuvendi i Kosovës, Presidenti i Republikës së Kosovës, Qeveria dhe Avokati i Popullit janë të autorizuar të ngrenë rastet në vijim:

(1) çështjen e përputhshmërisë së ligjeve, të dekreteve të Presidentit e të Kryeministrit dhe të rregulloreve të Qeverisë, me Kushtetutën;

(2) përputhshmëria e Statutit të Komunës me Kushtetutën.

3. Kuvendi i Kosovës, Presidenti i Republikës së Kosovës dhe Qeveria janë të autorizuar të ngrenë çështjet në vijim:

(1) konflikti në mes të kompetencave kushtetuese të Kuvendit të Kosovës, Presidentit të Republikës së Kosovës dhe Qeverisë së Kosovës;

(2) përputhshmëria e referendumit të propozuar me Kushtetutën;

(3) përputhshmëria e shpalljes së Gjendjes së Jashtëzakonshme dhe veprimeve të ndërmarra gjatë Gjendjes së Jashtëzakonshme me Kushtetutën;

(4) përputhshmëria e një amendamenti të propozuar kushtetues me marrëveshjet e detyrueshme ndërkombëtare, të ratifikuara sipas kësaj Kushtetute dhe rishikimi i kushtetutshmërisë së procedurës së ndjekur;

(5) nëse është shkelur Kushtetuta gjatë zgjedhjes së Kuvendit.

4. Komuna është e autorizuar të kontestojë kushtetutshmërinë e ligjeve ose të akteve të Qeverisë, të cilat cenojnë përgjegjësitë komunale ose zvogëlojnë të hyrat e komunës, në rast se komuna përkatëse është prekur nga ai ligj ose akt.

5. Dhjetë (10) a më shumë deputetë të Kuvendit të Kosovës, brenda një afati prej tetë (8) ditësh nga dita e miratimit, kanë të drejtë të kontestojnë kushtetutshmërinë e çfarëdo ligji ose vendimi të miratuar nga Kuvendi, si për përmbajtjen, ashtu edhe për procedurën e ndjekur.

6. Tridhjetë (30) a më shumë deputetë të Kuvendit të Kosovës, janë të autorizuar të ngrenë çështjen nëse Presidenti i Republikës së Kosovës ka kryer shkelje serioze të Kushtetutës.

7. Individët janë të autorizuar të ngrenë shkeljet nga autoritetet publike të të drejtave dhe lirive të tyre individuale, të garantuara me Kushtetutë, mirëpo vetëm pasi të kenë shteruar të gjitha mjetet juridike të përcaktuara me ligj.

8. Gjykatat kanë të drejtë t'i referojnë Gjykatës Kushtetuese çështje përkitazi me përputhshmërinë kushtetuese të një ligji, nëse ajo përputhshmëri është ngritur gjatë procedurës gjyqësore dhe gjykata referuese nuk është e sigurt për përputhshmërinë e ligjit të kontestuar me Kushtetutën dhe nëse vendimi i gjykatës referuese për rastin e caktuar, varet nga përputhshmëria e ligjit në fjalë.

9. Kryetari i Kuvendit të Kosovës duhet të referojë amendamentet kushtetuese të propozuara para miratimit në Kuvend, me qëllim që të konstatohet nëse amendamenti i propozuar i zvogëlon të drejtat dhe liritë e garantuara me kapitullin II të Kushtetutës.

10. Juridiksioni shtesë mund të rregullohet me ligj.

Si fillon procedura para Gjykatës?

Fillimi i procedurës në Gjykatën Kushtetuese bëhet përmes paraqitjes së kërkesës në Gjykatë.

Kërkesa parashtrohet duke e plotësuar formularin e kërkesës, të cilin mund ta shkarkoni nga ueb-faqja e Gjykatës ose ta kërkonti drejtpërdrejt në Gjykatë (edhe pse kjo mund t'ju marrë më shumë kohë).

Para se ta plotësoni formularin e kërkesës, ju lutemi që të konsultoni “Udhëzimet” për plotësimin e formularit, të cilin mund ta gjeni gjithashtu në ueb-faqen e Gjykatës Kushtetuese.

Pasi ta keni plotësuar formularin e kërkesës, ju duhet ta dorëzoni atë personalisht në Gjykatë, gjatë orarit të rregullt të punës, ose nëpërmjet postës së rregullt apo me postë elektronike (e-mail).

Kërkesat duhet të jenë të arsyetuara dhe atyre duhet t'u bashkëngjiten provat dhe të gjitha dokumentet e tjera të nevojshme (mos i dorëzoni dokumentet origjinale për shkak se ato nuk do t'ju kthehen pas përfundimit të shqyrtimit të lëndës).

Çfarëdo pyetje në lidhje me këtë mund ta drejtoni në adresën elektronike: gjkata.kushtetuese@gjk-ks.org.

Çfarë është procedura para Gjykatës?

Në rast se Gjykata Kushtetuese konstaton se kërkesa është e lejueshme, ajo do të kërkojë nga pala tjetër të parashtojë përgjigjen apo dokumentet e saj të ndërlidhura me kërkesën.

Mungesa e përgjigjes nga pala tjetër nuk ndikon në procedurën para Gjykatës Kushtetuese.

Procedura zhvillohet në formë të shkruar. Sidoqoftë, Gjykata mund të vendos të mbajë shqyrtim publik kur të jetë e nevojshme, që të shqyrtohen çështje të rëndësishme për marrjen e vendimit.

Parashtruesi i kërkesës mund ta paraqet rastin e tij/saj para Gjykatës Kushtetuese apo mund ta përcaktojë personin i cili do ta përfaqësojë atë.

Në këtë rast, parashtruesi i kërkesës këshillohet të angazhojë avokat për të përfaqësuar lëndën e tij.

Kërkohet nga përfaqësuesi i juaj ta paraqesë autorizimin me shkrim.

